

Hedvig Charlotta Nordenflycht

Konung Carl Gustafs Tog Öfwer Bält 1658

Kassel, 1754.

[– Läs mer om verket här](#)

Det avbildade exemplaret tillhör Kungl. biblioteket.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Kungl. biblioteket och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:

<https://lb.se/författare/NordenflychtHC/titlar/CarlGustafsTogÖfwerBält/faksimil?om-boken>

Permanent länk (URN):

<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb2431460-faksimil>

NORDENFLYCHT, H. Ch.

Ex. B

Vitt. L.
Vers Kungl.
Carl X Gust.
(Pr)

1700-1829
1755
4.

KONUNG
CARL GUSTAFS
TOG
ÖFWER BÄLT
1658.

Foght i Helsingfors
c. 1755

Ex A ja Vitt. L.

Stormäktigsta Allernådigsta Drottning

För dina fötter lägges neder
Utaf en okänd hand, en känd och nitfull pligt:
I mildhet se et prof, som språk och folkens feder
Giordt swårt bland skalda-rön och af den största wigt:
I underdånig tilförsikt
Jag därför om en nådig tilgift beder,
At konsten tvingad är, och ej sin pragt utbreder
I en förkortad Hielte - dikt.

* * *

Den Hielten, Kröntas pris och Kämpars högsta ära,
 Som genom wal och rätt feck swenska Kronan bära,
 Som drar sin höga börd ifrån *Gustavers* blod,
 Och ewigt wördad är för mildhet, wett och mod,
 War himlens största skänk, och född, at jorden gläda,
 Hans undrans wärda Tog och Storwerk will iag kwäda.

* * *

Du ägta Skaldedrift, som altid sälfynt är,
 Och från natur och konst din högd och ursprung bär,
 Styr nu min swaga hand och lät din fågning pråla,
 När iag en hieltes bild i ärans drägt will måla,
 Då til hans segrars lopp förfynens dolda magt
 Sielf tycks Naturens lag hans wapen underlagt.

* * *

Den swenska *Zenobie*, en witter krönt Hieltinna,
 Från tronen geck, at lugn i wilters nöyen finna,
 CHRISTINA spiran gier i CARLS sin frändes hand,
 Som himlen rustat ut, at styra folk och land.
 Nu Swea redan har all werldens wördnad wunnit,
 Til ärans högsta spits med GUSTAV ADOLPH hunnit:
 Förundrad, fruchrad, fäll, Europens bafwan war,
 Och under allmant pris, hon allmän afwund bar,
 Knap war det Lütfske fält, med Hielrens blod befuchtrad,
 Dock swenska wapnens lopp ännu af werlden fruchtrad,
 Förr än et sminkadt troll, som helst wid Troner bor,
 Till Swerjes afwunds Män, thes Krönte grannar for.
 Den falska *Statskänst* sig i hemlig flygt nu skyndar
 Från et til annat hof, och i en hast befryndar
 De Örnar, Leyon, Hiort med Häst och Elephant, (a)
 Dem som ej sändes förr, till farlig wanfkap bant.

A 2

De

(a) Se desse *Magters* Riks - wapn.

Hon arga ögon kan med smilig upsyn dölja,
 I barmen bär en dart, den oljokwistlar hölja,
 Des gång är liumsk och tyft och Spinnelwäf des drägt,
 Sit giffit hon räcker fram, det hon med honing täckt:
 All Skepsel tar hon ann, i blinken sig förwandlar,
 Med den hon störte nyfs hon un om friden handlar,
 Natur och ed och lag hon trampar under fot,
 På blods- och wänfkaps - band hon öfwar wäld och hot:
 Til öfwermantel måst hon Gudadyrkan brukar,
 När i sit raseri hon menskio lif upflukar,
 At winna liter jord hon öfer bäckar blod,
 Hon ärelystnad dygd, och grymhet kallar mod.
 Den afgrunds dottren wet sit tal med smicker sira,
 Regenter! såde hon, upp hägnen Eder spira,
 Er höghet, myndighet och magt i fara stå;
 De Göther waknat upp ur Nordens kalla wrå:
 Det Swenska Leyon wil ej i sin ifwer stana,
 Se Tyfskland blöder änn, fast diurer ther feck bana,
 I steller segrat har den Swenska Amazon,
 Och åter stiger nu en rascker CARL på tron:
 Hans hera ungdoms blod, hans driffit til namn och ära,
 Lär, om I stilla stå, ey länge frid beskära,
 Råds denna WAsA-Art, til motwärs skicken Ehr,
 Går, gripen Drotten ann, slån Göthers höghmod ner.
 Så talte detta Troll, och när hon nöghder funnit,
 At Hennes onda råd the Kungars bifal wunnit,
 I löye argt och spofkt hon sina ögon wred,
 Och ned til afgrund for, at ge derom besked.

* * *

CARL GUSTAV medlertid för Swerjes wälfärd wakar,
 Alt wekligt nöye han på ärans höghd förfakar,
 Han ser, at kunga pligt förliks ej med den ro,
 Som följer enskilt folk i glömskans tyfta bo.

Från

Från Polfka Prinsfen snart han dierfwa bud får höra,
 Som will thes rättighet til Kronan stridig göra.
 Wår Hielte är ey född, at skymfligt hot förstå,
 I Warfchau gier han sielf et blodigt swar therpå.
 För Casimir, sin rätt, så myndigt han förklarar,
 At denne icke mer sin egen tron förswarar,
 Den swenska spiran CARL så tappert skyddå wil,
 At ock den Polfka snart nu faller honom til.
 Han wald och hyllad blir af Rikets Ständer alla,
 Här flott och städer för hans stälta wapen falla,
 De Gallers öfwer-man han lik i segrar går,
 Och lagren redan för hans hießa färdig står:
 För bruten ed han de Sarmater åter tuchtar,
 Nu swigtar Polfka tron, och hela Tyfkland fruchtar,
 Des Magter resa sig af Trollets sista tal,
 För CAROLS digra swärd de råkade i kwal.
 Längst bort wid Volga - ström förfärad Jetten ryser,
 Jern - spiran flår i bord och wreda anslag hyser,
 Han ropte, Gård-män! upp til grannen i wår Nord,
 Gån, fyllen upp hans land med blod, med eld och mord,
 Straxt en fientlig skock på Liflands fält framrafar,
 Som härjar, mördar, flår, at blodet rann i klafar,
 Förgäfwes Riga skräms af slika friar - fätt,
 CARL GUSTAVS tappra Glaf förswarar än sin rätt.
 Europa då med harm de stora framsteg skådar,
 Och Trollet upp till feigd Sex starka Magter bådar,
 De rådslå med hwaran at trycka Sverige ned,
 Nu syftas på des fall och Danmark bryter fred,
 Det faller Bremen ann och Hielten är i fara,
 Men *Tapperheten* wil sin *Hercol* änn förswara,
 Hon wid hans födsloftund sig honom helgat har,
 Gudinnan aldrig skild ifrån hans fida war,
 Hon har sig förefatt at denna Sonen leda
 Med egen hand, och sig en ärestod bereda,

Som skulle trofsa alt hwad hon har fordom giort,
 En ny de Göthers CARL skal göra namnet stort.
 Bland tusend dödars hot hon honom såleds förde,
 Än med sin Gudakraft hans hierta hemligt rörde,
 Än åt hans raske arm förnyad styrka gaf,
 Än faste owäns swärd och styrde nöden af:
 När eld och mord och död alt fälte, alt förkräkte,
 Hon med sin egen sköld sin älsklings bröst betäkte,
 Hon steg i spitsen sielf, hon fattar CARLS spiut,
 Sig wiste i sin glans och förde segren ut.
 Nu war hon fyslosatt på de Lithaufke fälten,
 Med nya lagrars skörd, at kröna swenska Hielten.
 En Siebenburgisk Prins i wördnads undran bragt
 Af CAROLS daters rop, förenas med hans magt.
 Der fasta Bresciens torn i stoftet de nedkasta,
 Och Hielten återfäs til Preüsens slätter hasta,
 At börja större wärk, när *Rycktet* wiste sig,
 Som för Gudinnan sielf berättar Cimbrers Krig.
 En ädel wredes eld ur *Hialmars* ögon lyser,
 Men *Tapperheten* ler och uppå munnen myser,
 Min Hielte! sade hon, nu har du orsak fätt,
 At dämpa wäld och den som friden har försmått.
 Et myndigt bud hon snart till käck *Wangel* fände,
 Gudinnan och sin Kung han straxt på orden kände,
 Med hennes Gûda - kraft han danska hären slog,
 Och rika byter ut med Segrens armar tog.
 Til Holsten skyndar CARL i följd med sin Gudinna,
 Hon förde honom ann, han kom at se oh winna,
 Alt faller för hans hand, alt till hans ära går,
 Och *Futhers* drott ey mer än senkiöpt ånger får;
 Men Trollet wakar dock från hwita slättens tragter (c)
 Hon far, hon åggar up på nytt de andra magter,
 Som sågo afwogt steds på CAROLS segrars lopp,
 Til *Danmarks* hielp och wärn de bryta alla opp.

At

(b) *Prints Ragozki* (c) *Danmark*

Af fiender och wäld omringad Hielten blifwer;
Dock fkyndar förft til den, med rättwis hämd och ifwer,
Som helga friden bröt, nu wäpnas CAROLS hand,
At mota oförrätt til trygghet för fit land.

* * *

Längft öfwer *Rifla - fjäll* och ytterft uti Norden (d)
Wid *Gandwyks* (e) kalla udd, är Grottan danad worden
Uraf naturens hand i hårda klippans barm,
Hwars Js - topp aldrig war af solens strålar warm:
En tiock och stelnad sniö thes kulna hwalf betäcker,
Des ewigt frusne spits högt up i fky sig sträcker,
En blank cristallisk js är taks oh wäggars pragt,
Twå mumland' biörnar jemt wid kulan hålla wakt.
Derinne *Bore* stält i trotfig prydnig sitter,
Hans spira är af stål, besatt med rimfrosts glitter,
Kring honom *llar*, *Storm* och *Kiöld* i harnesk stå,
Beredde på hans wink, at ut til härjning gå.
Til detta öde - rum Gudinnan sig begifwer,
Af hennes ögons eld alt liust therinne blifwer,
Den kulne *Bore* nu enwärma känna wil,
När *Tapperheten* sielf så talar honom til:
Du luftens ilfkna gud, du fkarpa *Nordanwäder*,
Som ödelägga kan båd' diur och land och städer,
Som rörelse och lif naturen sielf betar,
Och *Kiöldens* stränga krafft uti din lydnad har,
Sänd denne Resen ut, at min befallning höra,
Han skall för mig en stig på salta hafwet giöra,
På den iag oförskräkt min Hielte leda må,
At wapne - skiften gie och friden återfå.
Hon talte, *Bore* straxt den starka kedjan låssar,
Som *Kiölden* fangslig hölt, hwars anda alt förkråssar,
Han ruskar sig och bort med bister upsyn far,
Gudinnan så sin wäg til CAROLS läger tar.

(d) *Fjällryggen* (e) *Isbafwet*

I diupa rådslag stadd sin *Hercol* hon då finner,
 Hans hug af adel nit, hans blod af ära brinner,
 Gån, tagen Bardamän, sad'han, den pligt i agt,
 Som grund til Svears frägd från heden-tima lagt.
 Fritt wågom lif och blod, thet *Atlants* trygghet galler.
 I samma ögnablick Gudinnan sig inställer,
 Hon hade tagit ann den stora *Dablbergs* hamn,
 Och så till orda tog i denna *Visurs* namn:
 Din Wapen Swea Drott sielf himlen framgång gifwer,
 Dig lägger *Kiölden* wäg, och böljan fångslig blifwer,
 En brygga för oss bygd på wilda *Glifion* är, (f)
 Som ända fram til *Fyn* och *ffwar-näset* bär: (g)
 Nu hwiner *Bores* röst, (h) hans hot är utan like,
 En Iskladd *Winter* rår i sielfwa *Äges* rike, (i)
 De hållit enwigs-kamp på hafwets blåa fält,
 Sift wann den grymma *Kiöld* och tog sit rum på *Bält*.
 Hon kladde böljans rygg med starka *Frostens* täcken,
 I diupers dällda giöl hon bundit falska *Näcken*, (k)
 Dets tre-udds gaffel grep, som fäld och bruten låg,
 Satt honom utom stånd, at reta hafwets wäg.
 Här ses en guda-magt, som skyddar *MANHEMS HIELTE*,
 Up! ropte *CARL*, mitt folk och spennom modigt bälte,
 Dermed han *Tirfing* (l) tog och stälte hären opp,
 Här börjas så et tog med mod och *Segrens* hopp.
 Gudinna! du som sielf din *Hielte* fyns ledsaga
 Til underfulla wärf, ho kan dem rätt aftaga?
 Thet Mayestät, som nu från *CAROLS* ögon gick,
 War ju din guda-glans, som honom röra fick.
 I spitsen går han främst med *Glittnis* udd i (m) handen,
 Af Stryckens dån och Knall re'n darrar *Bransö* stranden,
 Nu bär islupit haf de *Göthers* stälta här,
 Och solen skymmes bort af fanor och gewär,

Trom-

- (f) *Bält*. (g) *Första udden på Fyen*. (b) *Nordanwädrät*.
 (i) *Neptunus*. (k) *Et gammalt swenskt namn på Hafs-guden*.
 (l) *I bednatiden et swärd, som när det blottades gaf altid seger*.
 (m) *Döden*.

Trompeters klang och skall aflagne berg beswara,
 Här tusend dödar ut med eldens wingar fara,
 Af harskri luften fylls, som ned i diupet hörs,
 Den blanka skaran skräms och bort af baswan förs.
 Så skyndar hären fort den stela rymden öfver
 Til *Fyn*, som alt sit folk, sin Sestedt nu behöfwer;
 Men käck Borneman, den äran väntar dig,
 At slå den hop, som först til motwärd ställer sig.
 Som ulfwar efter rof de twänne kämpar fara,
 De söka straxt hwarann, hwar wil sin rätt förswara,
 Här CAROLS trygga sak, ther lifs- och frihets-wärd,
 Nu häftigt drabba hop at pröfwa äggadt jern:
 De sätta bröst mot bröst, de hårda swärden klinga,
 Men swenska Höfwitsman har lärt sin Owän twinga,
 Som räcker brynjan fram och sielf sig fången ger,
 En Sestedt wunnen blir, det bådard något mer.
 Af dödt och färgadt folk blir stranden snart betäcker;
 Dock fienden änn står, skiönt blodig och förskräcker,
 Tils Berns, Lybecker, Tott, tre raske CAROLS Män.
 Så skingra owäns hop, at få der bli igen.
 Lik blixten i sin fart, wår stora Wrangel tranger
 Bland heta dustar fram, och modigt glafwen swänger,
 Hans segerwända arm, hans starka hielte-röst
 Et lika wäldet få på owäns fega bröst.
 Sielf CARL med magt och mod sin krigshär förelyster,
 Förordnar, muntrar upp och Guda-styrka hyfer,
 Nu *Fyn* intagen är, til *Odenssee* han går,
 Han fånglar Gyllenlöf, i händer staden får.
 När *Faran* med sit hot för Hielten undanwiker,
 Och han til sina mål med mod och åtrå fiker,
 Til *Seland*, ther han wil sin granne helpa på,
 Och *Runa*-märken gie, som skulle ewigt stå.
 Ther war så CARLS beslut, när up från *Wales* rike (n)
 Den Möyan kom, som ej i onska har sin like,

B

Som

(n) *Plutos* rike,

Som stedsse käns igen på ormbeslingadt här,
 Och af det ettergiffit från mun och ögon går:
 Hon, hemma och bekant wid *Oridanske* stranden (o)
 Straxt stiger up til *Bält*, ther *Faran* war förhanden,
 Min dotter! sade hon: du ser den swenska Drott,
 För Hieltemod och dygd, all werldsens undran fått:
 I äran går han stor, mit hierta måste swida,
 Wid hwarje steg han gör, iag kan ey längre lida;
 At han med alt sit folk af *Lyckan* gynnad är,
 Gack, kläd all fasa på och wjs dig för hans här.
 Straxt *Faran*, blodig, grym med dödsens stål bewäpnad,
 Steg fram för CAROLS män, at fätta dem i häpnad,
 Hon ropar öfwerliudt: på *Selands* närmsta Siö
 Om folket wägar sig, skal hela hären dö.
 En is - kall ryfning lopp då i det Swenska blodet,
 Det war den första gång det tycktes sakna modet.
Försiktighetens råd man trodde höra här,
 Som utaf rädda bröst thes aning kallas plär.
 Ty rådslås här på nytt då *Dahlbergs* hierta rördes,
 Af njt hans tunga få af *Tapperheten* fördes:
 Mit hufwud wara må för edra lif en pant,
 Om *Bältet* swiker oss och iag ej talat fant.
 Straxt fölgde mod och drifft på dess Hielte - orden,
 Gudinnan medlertid slog *Faran* ned til jorden,
 Den ref-lik, spotsk och dryg bland folket nyss man såg,
 Nu liten, modfält, swag för allas åsyn låg.
 Fast dystra natten snart sit dunkla flor utbreder;
 Dock togar hären fort i ordnings - stälte leder,
 På *Langland* fäste tar, ei spils en dräppa blod,
 Och näpplig ämne gifs för *Pfwerboars* mod.
 För Hielten bätwar alt, fast ingen grymhet öfwas,
 Och om än någon Buff af wattu - Nymphren röfwas;
 Går *Hjalmar* skadelös, til *Laland* wägen tar,
 För honom *Segren* sielf til *Nesbors* wallar far;

Hon

(o) *Sundet emellan Sverige och Danmark.* (p) *De gamla Svenska.*

Hon talar staden in, at falla CARL i händer.
 Till *Falster* med sit folk nu Segerwinnarn ländar,
 Intager rika ön och gier Soldaten rof,
 Som rastar får i ro til flere mandoms prof.
 Nu morgon rodnans blick ny dag at werlden skänker
 Då på det stora *Bält* den Swenska hären blänker,
 För Kämpa flocken främst den största Kämpen går,
 Ei stannar förr än han på *Seland* hwila får.
 På *Seland*, *Cimbrers* skatt och *Dana-öyars* smycke
 Tit skyndar CAROL sig, at göra mäster - stycke,
 Här står en gyllen - stol, som purpur hänsflen bär,
 CARL pröfwar om han fast på sina stolpar är.
 Han lyckligt landar tjt och wid sit antog skådar
 Den bleka *Frucktans* hop, som allmän nöd bebådar,
Förskräckelse och *Harm* med *Lämmer*, *Kval* och *Gråt*
 Ther löpa om hwarann, och följa *Faran* åt.
 Den hade skyndat sig från *Bält* och CAROLS lager,
 Hon syntes stor och wild i värsta drägt hon äger,
 Fram til den Danska thron med all sin följd hon gick,
 Regenten bafwar sielf då hon dem skönja fick.
 Han fäfangt mödar sig, at dem på flygten drifwa,
 Nu fordras goda råd, ho kan det bästa gifwa?
 Här tweekas, twistas hårdt, men *Faran* trångar på
 Och Segerwinnarns swärd wil snart i hiertat stå.
 Bestört af hennes hot en del des grymhet öker,
 Försagd den ena flyr, en annan wapnen söker,
 När *FREDRIC Cimbres* Drott för folket wiste sig
 Och sade, häpne barn, kom följn alla mig.
 Med mätta steg han går, til *Friden* suckar sänder,
 Och tar den wäg som up til hennes tempel ländar,
 Han tänder rökverk an, han faller för thes fot,]
 Gudinna! ropar han, fräls oss från *Farans* hot:
 lag brutit dig emot, mit usla rike skona,
 Bewek den Hielstens bröst, som nalkas wil min krona,

Bred ut din oljokwist och lät tit anlet se,
 Så i kal dig *Dana*-land et ewigt offer ge.
 Från *Fridens* helga ort i blinken fram sig trängde
 Tre hwirfwel-swakwand' moln med liusa strålar mängde.
 En röst sig höra lät och orden lydde så:
När skola människior sit eget gagn förstå.
 I blinde jordens barn när willjen i befinna,
 At aldrig utom mig j kunnen fallhet winna,
 Min dyrkan är Ert wäl, Ert wäl är all min ro,
 Förenens Riken all och swärjen *Friden* tro.
 CARL nalkas medlerid och nu med spiuten stötte
 På nya *Ledras* wall, (q) då honom wänligt mötte
 En liuflig Guda-bild, til åsyn räck och blid,
 Siu kranfar förde hon, hon war den adla *Frid*.
 Du *Tapperhetens* Son, tu krönte Kämpars heder,
 Som hunnit ärans högd, lägg Segerwapnen neder,
 Wjs werlden hwad du är, en Hielte stor i Krig,
 En klok, en mild Regent, som ock wet wörda mig.
 Så talte *Friden* högt, det allmän glädje wakte,
 Och Hieltens hierta rörs, han Skölden henne rakte,
 Gudinna! sade han, blif du mit Rikes skydd,
 Och ware så tin lag af hela werlden lydd!
 Straxt Tryggbet, Frägd och Pragt på *Cimbrers* falt framtråda
 Och *Friden* wil sig hielb med *Manbens* Hielte glada,
 Hon sade, store CARL! dig hafwer Segren lönt;
 Men neka ej, at bli af mine händer krönt.
 De kranfar iag dig bär wid Swea fordom bundne, (r)
 Men åter af din arm med blod och ära wundne
 De höra dig nu til, rag denna *Fridens* pant
 Som magt och rikedom wid dina wapen bant.
 Med *Segrens* krona prydd, och på *Triumphens* händer
 Af Guda-magter fölgd, til Swea återwänder
 Den Hielten, som sit rum bland största Hieltar tar,
 Som Kungars eftersyn och Landets lycka war.

(q) Nu Köpenhamn. (r) Se Roskildska Fredsslutet 1658.

